

SPIS TREŚCI

UWAGA WSTĘPNA	11
LISTA MAP	12
TABLICA CHRONOLOGICZNA	13
WYKAZ ŹRÓDEŁ	17

ROZDZIAŁ I

DZIECIŃSTWO FRYDERYKA

Przepowiednie – Narodziny w Jesi, 26 grudnia 1194 – Charakter Henryka VI – Hohenstaufowska koncepcja cesarstwa – Chrzest – Śmierć Henryka VI – Filip Szwabski; Otto Brunszwicki – Nienawiść Sycylijczyków wobec Niemców – Polityka papieżstwa wobec Sycylii – Konkordat Konstancji z Rzymem; śmierć, 1198 – Innocenty: Deliberatio super facto imperii – Sycylijski mit – Markward z Anweiler; Walter z Paelear; Walter z Brienne – Saraceni z Sycylii – Piza i Genua – San Germano – Fryderyk osiąga pełnoletniość, 1208 – Elekcje biskupie – Małżeństwo z Konstancją Aragońską, 1209 – Śmierć aragońskich rycerzy – Bunt wyspiarskich baronów	19
---	----

ROZDZIAŁ II

PUER APULIAE

Innocenty III zostaje papieżem – Teorie papieżstwa – Państwo kapłańskie – Zabójstwo Filipa Szwabskiego – Koronacja Ottona Brunszwickiego w Rzymie, 1209 – Bunt apulijskiej szlachty – Detronizacja Ottona – Fryderyk wyrusza do Rzymu, marzec 1212 – Genua, Cremona, Chur, Konstancja – Krucjata dziecięca – Sojusz z Francuzami – Ponowny wybór na króla niemieckiego, grudzień 1212 – Koronacja w Moguncji, 1212 – Regia stirps Hohenstaufa – Spór pomiędzy Welfami a Waiblingami – Gwelfowie i gibelini we Włoszech – Duch gibelini – Bouvines, 1214 – Złota Bulla z Egeru – Sobór laterański, 1216 – Śmierć Innocentego, 1216 – Wjazd Fryderyka do Akwizgranu; koronacja – Ponowne pochowanie Karola Wielkiego przez Barbarosę, 1165 – Fryderyk przyjmuje krzyż	43
---	----

ROZDZIAŁ III

POCZĄTEK DOJRZAŁOŚCI POLITYCZNEJ

Śmierć Ottona – Narodziny świadomości narodowej w Niemczech – Rycerz i mnich – Cystersi – Templariusze – Zakon krzyżacki: Herman von Salza – Wojna z Danią – Złota Bulla z Rimini, 1226 – Papież Honoriusz III – Wybór króla Henryka na króla rzymskiego – Zwycięstwo dyplomatyczne nad papieżem – Koronacja w Rzymie; ceremonial – De resignandis privilegiis – Baronowie sycylijscy – Sejm w Kapui – Hrabia Molise – Deportacja mieszkańców Celano – Przemodelowanie systemu feudalnego – Architektura – Sejm w Mesynie, 1221 – Syrakuzy – Kroki przeciwko zagranicznemu handlowi – Utworzenie floty sycylijskiej – Wojna z Saracenami – Lucera – Uniwersytet w Neapolu – Krucjatowe katastrofy; San Germano – Śmierć Konstancji Aragońskiej, 1222 – Małżeństwo z Izabelą Jerozolimską, 1225 – Narodziny Konrada – Berard z Palermo – Liga Lombardzka – Spór pomiędzy Cremoną a Mediolanem – Franciszkanie i dominikanie – Zakłócenie sejmu w Cremonie przez Lombardczyków, 1226 – Leonard z Pizy – Św. Franciszek – Śmierć Honoriusza III – Grzegorz IX

71

ROZDZIAŁ IV

KRUCJATA

Spotkanie w Brindisi, 1227 – Zaraza – Fryderyk zapada na chorobę i zawraca – Wrogość Grzegorza IX – Ekskomunika – Sojusz Grzegorza z Lombardczykami – Lojalność Rzymu wobec Fryderyka – Pierwszy manifest Fryderyka – Fryderyk żegluguje na Wschód, czerwiec 1228 – Grzegorz atakuje Sycylię – Fryderyk odzyskuje Cypr – Łąduje w Akce – Traktat z al-Kamilem; dziesięcioletni rozejm – Rycerskość Saracenów – Zdrada templariuszy – Wpływ Wschodu na Fryderyka – Wkroczenie do Jerozolimy, 17 marca 1229 i samokoronacja, 18 marca – Manifest jerozolimski – Ostatnie sceny w Palestynie – Fryderyk łąduje w Brindisi, czerwiec 1229 – Wyjście oddziałów papieskich z Sycylii – Postawa Grzegorza IX; rozejm – Pokój w Ceperano

135

ROZDZIAŁ V

TYRAN SYCYLII

Wpływ wschodniego sukcesu – Przywiązanie do Sycylii – Trzy wzorce cesarskie – Konstytucje z Melfi, 1231 – Oczekiwanie na złoty wiek i koniec świata – Bicie augustales – Urodziny Fryderyka świętem publicznym.

I. Liber Augustalis – Kult Justitia – Inwokacja imienia cesarskiego – „Prokuratura koronna” – Teoria „upadku” – Necessitas – De Monarchia Dantego – Boska komedia.

II. Papież Grzegorz i Liber Augustalis – Relacja pomiędzy Kościołem a państwem – Gorliwość w walce z heretykami – Muzułmanie i Żydzi – Organizacja państwa: justycjariusze, notariusze – Warunki służby – Traktowanie podejrzanych – Buntownicze miasta – Augusta – Jednorodność i uproszczenie rządu – Zakładanie miast; obrona granicy – Monopole – Cła i dochód – Wagi i miary – Targi i jarmarki – Cesarz jako handlowiec – Opodatkowanie – Umowy handlowe – Zamorscy konsule i poselstwa – Naród sycylijski – Rozporządzenia małżeńskie.

III. Triumf kultury świeckiej – Petrus de Vinea (Piero della Vigna) – Publiczne przemowy Fryderyka – Fryderyk wśród najbliższych – Młodość dworu sycylijskiego – Przybocznicy Fryderyka; menażeria – Słynne rodziny w jego służbie – Tomasz z Akwinu – Valetti imperatoris – Synowie Fryderyka – Rycerskość na dworze – Foggia: uczyty, hulanki – Michał Szkot – Poezja sycylijska; stosowanie lokalnego dialektu – Myśl intelektualna na dworze – Nauka na dworze – Astrologia i astrologia – Żydowscy uczeni – Duch badawczy: Ibn Sabin z Ceuty – Badania i eksperymenty – De arte venandi cum avibus – Sztuka „widzenia spraw takimi, jakimi są” – Wygląd Fryderyka

167

ROZDZIAŁ VI

CESARZ NIEMIECKI

Papież i cesarz w harmonii – Sejm w Rawennie, 1231 – Król Henryk; sejm w Wormacji, 1231 – Sejm we Friuli, 1232 – Rosnąca autonomia książąt niemieckich – Teoria Cesarstwa Niemieckiego – Burgundia – Utrata Cypru – Fryderyk wspomaga papieża w walce z Rzymianami – Idealne stosunki pomiędzy cesarstwem a papieństwem – Inkwizycja – Wielkie Alleluja – Dominikanie i franciszkanie – Joachim z Fiore: trzy epoki świata – Jan z Vicenzy – Konrad z Marburga – Bunt i zdrada króla Henryka – Los Henryka – Fryderyk poślubia Izabelę Angielską – Sejm i pokój krajowy w Moguncji – Wykorzystanie języka niemieckiego w proklamacji cesarskiej – Henryk z Veldeke; Gotfryd; Wolfram; Walther von der Vogelweide – Koniec sporu pomiędzy Welfami a Waiblingami – Sprawa rytualnego morderstwa żydowskiego – Wojna z Lombardią – Manewry papieża – Ponowne pochowanie św. Elżbiety w Marburgu, 1236 – „Wymierzenie sprawiedliwości” Lombardii – Apel do wszystkich monarchów chrześcijańskich – Apel do Rzymian – Sztuka wojenna w średniowieczu – Fryderyk Babenberg „Kłótniwy” – Arogancja Grzegorza IX – „Donacja Konstantyna” – Zdobycie Vicenzy – Sejm w Vicenzie – Konrad, król rzymski – Cortenuova, 1237 – „Triumf” w Cremonie

279

ROZDZIAŁ VII

CEZAR I RZYM

Magia Rzymu – Renovatio imperii – Utożsamianie się z Cezarem – Spolia opima spod Cortenuovy – Żądza osobistej gloryfikacji – Umięgi Fryderyka do Rzymian – Kardynałowie i papież – Postępy w Lombardii – Sejmy w Pawii i Turynie, 1238 – Obłężenie Brescii; Calamandrinus – Koalicja przeciwko Fryderykowi – Enzo – Dwór cesarski w Padwie – Apel Fryderyka do kardynałów – Fryderyk ekskomunikowany – Śmierć Hermana von Salzy – Reorganizacja i obrona Sycylii – Zniszczenie Benewentu (1241) – Reorganizacja Włoch – Wojna na manifesty i propaganda – Brat Elias – Brat Jordan i papież – Boże Narodzenie w Pizie – Fryderyk najeżdża Państwo Kościelne – List do Jesi – U bram Rzymu – Grzegorz zwraca tłum

329

ROZDZIAŁ VIII

DOMINUS MUNDI

Kult cesarza – Sacratissimum ministerium – Rozkwit sztuki sycylijskiej – Brama Kapuańska – Mikołaj z Pizy – Św. Franciszek i malarstwo „gotyckie” – Sejm w Foggii, 1240 – Nieskuteczność klątwy papieskiej – Wysiłki mediacyjne książąt – Kapitulacja Rawenny – Opór Faenzy – Koszt przeciągających się działań – Emisja skórzanych monet – Działania wojenne przeciwko Wenecji – Sobór powszechny Grzegorza – Przeciwdziałanie Fryderyka – Pakt Grzegorza z Genuą – Upadek Faenzy, 14 kwietnia 1241 – Zniszczenie Benewentu – Zwycięstwo na morzu, 1241; pojmanie 100 prałatów – Zagrożenie ze strony Mongołów – Bitwa pod Legnicą, 1241 – Papież utrudnia krucjatę – Muzułmanie odzyskują Jerozolimę, listopad 1240 – Fryderyk negocjuje odzyskanie Jerozolimy – Natarcie na Rzym; śmierć papieża Grzegorza – Status cesarstwa w Europie – Stosunki pomiędzy Fryderykiem a bratnimi królami – Ludwik Święty – Stirps caesarea – Deifikacja Hohenstaufów – Konklawe terroru, 1241 – Wybór Innocentego IV na papieża – Odstępstwo Viterbo – Zdrada kardynała Rainera – Tymczasowy pokój, 1244; jego zerwanie – Ucieczka Innocentego IV – Lyon – Sejm w Weronie – Wroga propaganda Rainera – Sobór w Lyonie – Tadeusz z Suessy – Detronizacja Fryderyka II

383

ROZDZIAŁ XI

ANTYCHRYST

Podwójna interpretacja życia Fryderyka – Potomstwo Fryderyka – Sateliccy giganci: Ezzelino, Guido z Sessy, Hubert Pallavicini – „Bezinteresowna praca”: oczyszczenie Kościoła – Manifesty reformatorskie – Przeciwdziałanie papieża – Rosnące okrucieństwo Fryderyka – Powab Wschodu – Spisek najbliższych, 1246 – Nieufność wobec podwładnych – Ukaranie spiskowców – Współudział papieża – Henryk Raspe – Podział Włoch pomiędzy Hohenstaufów

– Marsz do Niemiec; zagrożenie dla Lyonu – Odstępstwo Parmy – „Kardynał” – Oblężenie Parmy – Saraceni jako kaci – Victoria – Porażka pod Parmą – Brak pieniędzy – Niemieccy rycerze we Włoszech – Wpływ Niemców na sztukę renesansową – Nowe zagrożenie dla Lyonu – Upadek Piera della Vigni – Próba otrucia Fryderyka – Samobójstwo Piera della Vigni – Enzo dostaje się do niewoli – Wzrost potęgi i upadek Manfreda – Śmierć Enzia – Koronacja Konradyna – Tagliacozzo; egzekucja Konradyna – Kłątwa Hohenstaufów – Zemsta na Parmie – Śmierć Fryderyka, 13 grudnia 1250 – Pogrzeb w Palermo – Mit Fryderyka 443